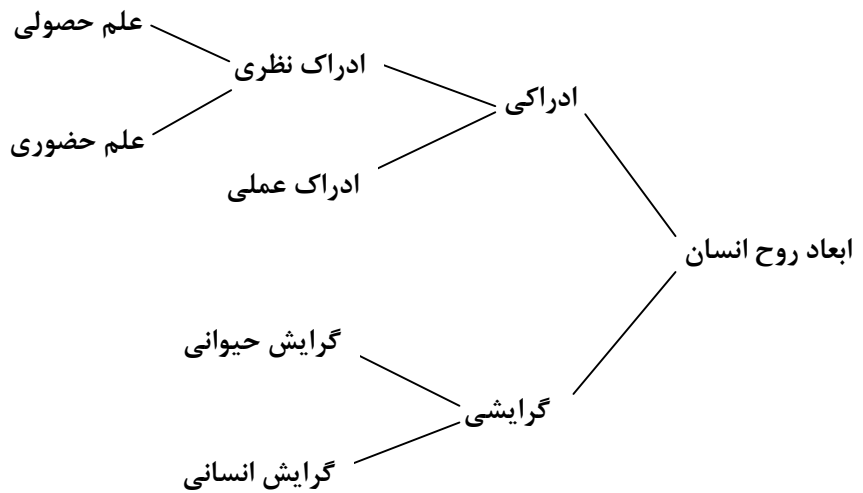

سؤالات تشریحی اندیشه اسلامی (۱)

۱- ابعاد روح انسان کدام است؟ علم حصولی و حضوری را تعریف کنید.

علم حصولی: شناختی که از طریق صورت‌ها و مفاهیم ذهنی، از طریق دو قوای حسی و عقلی برای انسان حاصل می‌شود مانند اینکه انسان چیزی را می‌بیند یا می‌شنود و یا از طریق قوه عقل و استنباط به آن علم پیدا می‌کند علم حصولی گفته می‌شود.

علم حضوری: در علم حضوری واسطه‌ای وجود ندارد و انسان مستقیماً به متعلق شناخت و یا وجود واقعی و عینی آن آگاهی دارد که به آن علم حضوری می‌گویند، مانند آگاهی انسان به حالات روانی و احساسات و عواطف خود.

۲- از نگاه امام رضا (ع) ایمان چه تعریف و عناصری دارد؟ رابطه ایمان و عقل در اسلام چگونه تبیین شده است؟

ایمان، تصدیق قلبی و اقرار زبانی و عمل به ارکان و اعضاست.

از دیدگاه اسلام، ایمان دینی، منافات با عقل ندارد و در حوزه فلسفه دین، هنگامی که بحث ایمان و عقل مطرح می‌شود منظور از آن بحث، رابطه ایمان و عقل است. اسلام معتقد است که عقل و دین دو موهبت الهی است که خداوند به بشر ارزانی داشته و آدمی با عقل و دین می‌تواند به سعادت جاودانه برسد. عقل، دین را و دین، عقل را تأیید می‌کند. روایات اسلامی عقل را حجت باطنی و راهنمای مؤمن می‌دانند.

۳- راه حل‌های مسأله شر را ذکر نموده، یکی را توضیح دهید.

(۱) لازمه جهان مادی (۲) ناشی از آزادی انسان (۳) ناشی از جزئی نگری

ناشی از آزادی انسان: خداوند به انسان نعمت آزادی و اختیار ارزانی داشته و خوبی‌ها و بدی‌ها را نیز به او الهام کرده است. هم‌چنین دستوره‌ای سعادت‌بخشی را از طریق رسولان برای تکامل به انسان هدیه فرموده است. آدمی می‌تواند با اختیار راه تکامل را که پیروی از وجدان و پیامبران الهی است طی کند و می‌تواند نافرمانی کند و به وجدان و دستوره‌ای الهی رو نکند. برخی آدمیان با اختیار خود اعمال شرورانه‌ای انجام می‌دهند که لازمه این اعمال رنج و عذاب دیگران است، بنابراین شر در جهان از شرارت انسان حاصل می‌شود و شرارت انسان نیز ناشی از آزادی و اختیار او است.

۴- متعلقات ایمان را بر اساس آیات قرآن ذکر کرده، کدام از اهمیت بیشتری برخوردارند؟

(۱) ایمان به خدا (۲) ایمان به آخرت (۳) ایمان به رسالت پیامبر اسلام و انبیای گذشته

(۴) ایمان به قرآن و کتب الهی پیشین (۵) ایمان به ملائکه (۶) ایمان به امامت (۷) ایمان به عالم غیب.

از میان این متعلقات، ایمان به خدا، ایمان به رسالت و ایمان به معاد از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند و اصول دین محسوب شده‌اند.

۵- عدل را تعریف کرده، اقسام عدل الهی را نام برده، یکی را توضیح دهید.

صفت عدل در تفکر اسلامی اهمیت ویژه‌ای دارد به گونه‌ای که به نظر امامیه عدل الهی از اصول دین و مذهب به شمار می‌رود مقصود از عدل، قراردادن هر چیز و هر کس در جای مناسب خود است.

انواع عدل: (۱) عدل تکوینی (۲) عدل تشریحی (۳) عدل جزایی

عدل تکوینی: معنای عدل در نظام تکوینی یا جهان خلقت آن است که خدا در چنین نظامی به هر موجودی به اندازه شایستگی و قابلیت او نعمت داده‌است و به تعبیری خدا به اندازه ظرفیت و شایستگی هر شیء به او وجود و کمال افزوده کرده است.

۶- صفات ثبوتی و سلبی و صفاتی ذاتی و فعلی را همراه با مثال تعریف کنید.

- صفات ثبوتی: کمالی از کمالات خداوند را بیان می‌کنند و جنبه وجودی و ثبوتی دارند و نبود آن‌ها به گونه‌ای نقص محسوب می‌گردد مانند علم، قدرت و حیات
- صفات سلبی: نقص و کاستی را از خدا نفی می‌کنند مانند جهل
- صفات ذاتی: از ذات الهی انتزاع می‌یابند مثل علم و قدرت
- صفات فعلی: از ارتباط ذات الهی با مخلوقات انتزاع می‌شوند مانند صفت خالقیت و رازقیت.

۷- برهان علیت را توضیح دهید.

از راه‌های اثبات وجود خدا، برهان علی و معلولی است که از گذر معلولیت عالم به وجود خدا پی می‌بریم. این برهان را به گونه مختصر می‌توان چنین بیان کرد. جهان معلول است و هر معلولی نیازمند علت است بنابراین جهان نیازمند علتی است که آن علت یا خدا است یا در نهایت به خدا می‌رسد. از این رو خدا وجود دارد.

۸- دلایل رجحان و ضرورت خودشناسی بر سایر دانش‌ها چیست؟ یک مورد را توضیح دهید.

- (۱) مقدمه کمال انسانی
 - (۲) پیش درآمد جهان شناسی
 - (۳) مقدمه خداشناسی
 - (۴) حلال مشکلات انسان
- مقدمه خداشناسی: هر کس خود را بشناسد پروردگارش را می‌شناسد. خودشناسی مقدمه خداشناسی است. فطرت آدمی با معرفت خدا عجین است، دعوت به خودشناسی دعوت به خداشناسی است. وجود انسان وجودی وابسته و ممکن الوجود است و چنین موجودی نمی‌تواند آفریننده خود باشد. بنابراین هنگامی که آدمی به خودشناسی می‌پردازد وابستگی خود را به خدا احساس می‌کند. که در قرآن مجید می‌فرماید: ای مردم شما به خدا نیازمندید و خدا است که بی‌نیاز و ستوده است.

۹- راه توانمندسازی ایمان چیست؟

- در برابر اوامر و نواهی خداوند تسلیم محض گردد.
- به متعلقات ایمان، علم یابد.
- به متعلقات ایمان بیشتر توجه کند.
- بکوشد تا به لوازم ایمان پایبند باشد.

۱۰- ویژگی‌های امور فطری را نام ببرید.

- ۱- در همه افراد آن نوع یافت می‌شوند، هر چند کیفیت آنها از نظر شدت و ضعف متفاوت است.
- ۲- همواره ثابت‌اند نه اینکه در برهه‌ای از تاریخ اقتضای خاصی داشته باشند در برهه دیگر اقتضای دیگر
- ۳- نیاز به تعلیم و تعلم ندارند، هر چند تقویت و یادآوری یا جهت دادن به آنها ممکن است نیاز به آموزش و استدلال داشته باشد.

۱۱- راه‌های شناخت صفات خدا را نام ببرید.

(۱) راه عقلی (۲) سیر در آفاق و انفس (۳) قرآن و روایات (۴) کشف و شهود

۱۲- یکی از راه‌های شناخت صفات خدا راه عقلی است. درباره آن توضیح دهید.

عقل می‌تواند وجود موجودی را که غنی بالذات است اثبات کند. هنگامی که به این امر دست یافت، برای اثبات بسیاری از صفات ثبوتیه و سلبیه خداوند نیز توانایی می‌یابد؛ زیرا هر صفتی که موجب نقض ذات غنی بالذات شود باید از او سلب گردد.

۱۳- فوائد شرور در جهان را ذکر کرده، یک مورد را توضیح دهید؟

(۱) شکوفا شدن استعدادها (۲) بیداری از غفلت (۳) آزمون الهی
آزمون الهی: گاه خداوند، بندگان را با مصیبت و سختی می‌آزماید تا مومنان راستین باز شناخته گردند، درست همانگونه که آدمیان، طلای ناخالص را با حرارت، ناب می‌کنند و زیبایی و بهای بیشتر به آن می‌بخشند. همچنین خداوند برخی بندگان را در کوران رنج و مصیبت و مشکلات، محک می‌زند تا خالص و ارزشمندتر گردند.

۱۴- برهان نظم را به شکل منطقی‌تقریر نمایند. (مقدمه، نتیجه)

عالم طبیعت، پدیده‌ای منظم است. هر نظمی براساس بدهت عقلی از ناظمی حکیم و با شعور ناشی است. پس عالم طبیعت بر اثر طرح و تدبیر ناظم با شعوری پدید آمده است.

❖ سوالات تستی:

۱- مهم‌ترین مسائل مربوط به انسان کدام است؟

الف) فطرت
ب) خداشناسی
ج) جهان
د) خودشناسی

۲- کدام یک از گزینه‌های زیر از دلایل رجحان و ضرورت خودشناسی نمی‌باشد؟

الف) مقدمه کمال
ب) حقیقت انسان
ج) پیش درآمد جهان‌شناسی
د) حلال مشکلات انسان

۳- این پرسش که «اگر انسان قدرت تعالی پرواز به عالم ملکوت دارد تا چه حد می‌تواند پرواز کند؟» بر چه اصلی دلالت دارد؟

الف) پیش درآمد جهان‌شناسی
ب) مقدمه خداشناسی
ج) مقدمه کمال انسانی
د) شناخت سرمایه‌های وجودی

۴- چرا انسان نمی‌تواند آفریننده خود باشد؟ زیرا

الف) واجب الوجود است
ب) ممکن الوجود است
ج) ممتنع الوجود است
د) دارای ساختاری پیچیده است

۵- قوانین مادی مبتنی بر چه هستند؟

الف) حس و وظیفه
ب) حس و تجربه
ج) تجربه و فلسفه
د) فلسفه و عقل

۶- محور همه تعالیم ادیان الهی چیست؟

الف) خودشناسی

ب) ایمان

ج) روح آدمی

د) جسم آدمی

۷- این آیه شریفه «ثم سواه و نفخ فيه من روحه» بیانگر چه موضوعی است؟

الف) بعد مادی انسان

ب) بعد معنوی

ج) دو بعدی بودن انسان

د) الهی بودن انسان

۸- این آیه شریفه بیانگر چیست؟ «خدا روح مردم را هنگام مرگشان به تمامی باز می ستاند»

الف) شرافت و منزلت انسان

ب) حقیقت انسان که همان روح است

ج) عالم برزخ

د) آفرینش انسان

۹- اگر شناخت انسان از طریق صورت‌ها و مفاهیم ذهنی باشد به آن می‌گویند.

الف) علم حضوری

ب) علم حصولی

ج) علم ادراکی

د) علم گرایشی

۱۰- شناخت انسان به حالات روانی، احساسات و عواطف از طریق علم بدست می‌آید.

الف) علم حصولی

ب) علم حضوری

ج) ادراک عملی

د) ادراک نظری

۱۱- کدام عبارت زیر صحیح است؟

الف) عقل توانایی ادراک مفاهیم کلی را دارد.

ب) حس و عقل از قوای علم حصولی هستند.

ج) علم به تکالیف و وظایف انسان را حکمت عملی گویند.

د) همه موارد صحیح است.

۱۲- تمایلاتی که با روح انسان سرشته شده اند، بعد نام دارند.

الف) گرایشی

ب) عملی

ج) ادراکی

د) غریزی

۱۳- کدامیک از عوامل زیر موجب نشاط، آرامش و اطمینان قلبی است؟

الف) اخلاق

ب) ایمان

ج) وجدان

د) علم

۱۴- کدام عبارت زیر صحیح است؟

الف) از دیدگاه قرآن، ایمان عامل رستگاری انسان است (ب) جایگاه ایمان، قلب آدمی است

ج) شناخت واقعی امور معنوی از طریق علم حضوری است (د) همه موارد

۱۵- این سخن از کیست؟ «ایمان تصدیق قلبی و اقرار زبانی و عمل به ارکان و اعضاء است»

الف) امام صادق (ع)

ب) امام علی (ع)

ج) امام حسین (ع)

د) امام رضا (ع)

۱۶- از دیدگاه قرآن ایمان مبتنی بر است.

- الف) معرفت
ب) علم
ج) معرفت و علم
د) اعتقاد

۱۷- کدام عبارت صحیح است؟

- الف) افرادی هستند که علم و معرفت ندارند و لیکن ایمان دارند.
ب) ایمان به معنای علم است که مبتنی بر آن است.
ج) ایمان به چیزی که نمی شناسیم معنا و مفهومی خاص دارد.
د) از دیدگاه قرآن ایمان مبتنی بر علم و معرفت است.

۱۸- یکی از دلایل انکار قوم بنی اسرائیل ، نسبت به حضرت موسی بود.

- الف) عدم شناخت و آگاهی
ب) ظلم و ستم
ج) خودخواهی و تکبر
د) برتری جویی و ستمکاری

۱۹- خشیت الهی (ترس از خدا) ناشی از کدام صفات خداوند می باشد؟

- الف) قدرت
ب) علم و آگاهی
ج) حکمت
د) عدل الهی

۲۰- طبق آیه ۲۸ سوره مبارکه فاطر چه افرادی از خدا می ترسند؟

- الف) مشرکان
ب) دانشمندان
ج) کافران
د) منافقان

۲۱- کدام گزینه صحیح نیست؟

- الف) از دیدگاه اسلام، ایمان دینی با عقل منافات ندارد.
ب) در حوزه فلسفه دین، هنگامی که بحث ایمان و عقل مطرح است منظور ، رابطه ایمان و عقل است.
ج) آدمی فقط از طریق عقل به سعادت جاودانه می رسد.
د) عقل دین را تأیید می کند و دین عقل را

۲۲- آیه شریفه « ان شرالدواب عندالله الصم البکم الذین لا یعقلون » بیانگر چیست؟

- الف) ایمان و معرفت
ب) ایمان و عقل
ج) ایمان و عمل
د) ایمان و اختیار

۲۳- از دیدگاه امام کاظم (ع) حجت های خدا بر مردم کدام هستند؟

- الف) عقل - تعقل
ب) عقل - رسولان و انبیاء و امامان (ع)
ج) قرآن - عقل
د) قرآن - تدبر

۲۴- گزینش دین و پیروی از آن چگونه صورت می گیرد؟

- الف) به وسیله عمل
ب) به وسیله ایمان
ج) به وسیله عقل
د) به وسیله قرآن

۲۵- نمود ظاهری ایمان کدام است؟

- الف) اعتقاد
ب) معرفت
ج) عمل
د) اختیار

۲۶- از دیدگاه امام صادق (ع) کمترین مرتبه ایمان چیست؟

- الف) شناخت خدا و قرآن و جهان هستی
ب) شهادت دادن به وحدانیت خدا و بندگی و رسالت حضرت محمد(ص)، پذیرش اطاعت از حق، شناخت امام زمان عصر خود
ج) پایبند بودن به دستوران قرآن
د) خواندن نماز و عمل به دستورات دین

۲۷- خشنودی یا ناراحتی و پشیمانی از عمل، دلیل بر چیست؟

- الف) اختیار
ب) جبر
ج) اعتماد
د) قدرت

۲۸- به اقتضای کدام صفات، خداوند لازم است پیامبرانی را برای هدایت انسان‌ها برانگیزد؟

- الف) علم و آگاهی
ب) قدرت و توانایی
ج) ربوبیت و حکمت
د) رحمانیت و صمیمیت

۲۹- مرتبه برتر ایمان کدام است؟ هدف فرد در آن مرتبه چیست؟

- الف) عقل - رضایت خدا
ب) اختیار - رضایت فرد
ج) عصمت - رضایت خدا
د) آرامش - رضایت خود

۳۰- موضوع محوری همه ادیان چیست؟

- الف) خودشناسی
ب) وجود خدا
ج) جهان شناسی
د) معاد

۳۱- از چه راهی انسان با مشاهده مخلوقات و تدبیر در حدوث و امکان و نظم پدیده‌ها به وجود خالق مدبر و دانا

پی می‌برد؟

- الف) از راه فطرت
ب) از راه سیر آفاق
ج) از راه سیر انفس
د) از راه تأمل در خود

۳۲- اموری که آفرینش موجود، اقتضای آن را دارد، چه می‌نامند؟

- الف) فطری
ب) اکتسابی
ج) برهان فطرت
د) برهان هدفمندی

۳۳- آیه شریفه «دعوا لله مخلصین له الدین فلما نجاهم» درباره کدام برهان سخن می‌گوید؟

- الف) خلف
ب) فطرت
ج) علیت
د) نظم

۳۴- هرگاه معلول، از پدیده ای بوجود آید آن را علت گویند.

- الف) غایی
ب) فاعلی
ج) صوری
د) مادی

۳۵- فعلیتی که در ماده پدید می آید و منشأ آثار جدیدی می گردد، علت می نامند.

- الف) صوری
ب) فاعلی
ج) غایی
د) مادی

۳۶- ملاک احتیاج معلول به علت چیست؟

- الف) ضعف وجودی
ب) تغییرناپذیری
ج) حرکت پذیری
د) فناپذیری

۳۷- کدام گزینه زیر از آثار ضعف وجودی معلول نمی باشد؟

- الف) محدودیت زمانی
ب) تغییرناپذیری
ج) محدودیت آثار
د) فناپذیری

۳۸- کدام گزینه زیر عناصر سازنده مفهوم نظم را در بر نمی گیرد؟

- الف) طراحی دقیق
ب) سازماندهی حساب شده
ج) دارا بودن کیفیت و کمیتی متفاوت
د) هدفمندی

۳۹- تقریر برهان نظم به چه صورت مطرح می شود؟

- الف) برهان علیت
ب) برهان هدفمندی و برهان هماهنگی
ج) برهان فطرت
د) موارد الف و ب

۴۰- کدام گزینه زیر صحیح است؟

- الف) در برهان هدفمندی تأکید شده است که پدیده های منظم، همواره به سوی غایتی در حال حرکت هستند
ب) موجود فاقد علم و آگاهی می تواند به سوی غایتی حرکت کند که نیاز به راهنمایی موجود دانا نباشد.
ج) موجودات دارای علم و آگاهی هستند لذا برای رشد نیاز به مدبری دانا دارند.
د) مصداق موجودات منظم انسان ها ، حیوانات و گیاهان می باشند.

۴۱- این تقریر از برهان نظم تأکید دارد تا ناظم حکیم را برای کل عالم اثبات کند؟

- الف) برهان علیت
ب) برهان هدفمندی
ج) برهان هماهنگی
د) برهان فطرت

۴۲- کشف و شهود از چه راهی صورت می پذیرد؟

- الف) درک
ب) مشاهده قلبی
ج) عقل و شعور
د) آیات و روایات

۴۳- سخت‌ترین راه شناخت الهی کدام است؟

- الف) راه عقلی
ب) سیردر آفاق و انفس
ج) قرآن و روایات
د) کشف و شهود

۴۴- روش عقلی محض را چه می‌گویند؟

- الف) روش فلسفی
ب) روش عرفانی
ج) روش نقلی
د) روش ترکیبی

۴۵- آن دسته از صفاتی که کمالی از کمالات خدا را بیان می‌کنند؟

- الف) ثبوتی
ب) سلبی
ج) ذاتی
د) فعلی

۴۶- « سلب سلب کمال » به چه چیزی برمی‌گردد؟

- الف) به جهل انسان
ب) به علم انسان
ج) به نوعی اثبات و کمال
د) به کاستی و نقص

۴۷- صفاتی که در انتزاع آنها نیازی به تصور موجودات دیگر نیست؟

- الف) صفات ثبوتی
ب) صفات فعلی
ج) صفات سلبی
د) صفات ذاتی

۴۸- « خالقیت و رزاقیت » از کدام صفات الهی است؟

- الف) فعلی
ب) ذاتی
ج) سلبی
د) نفسی

۴۹- کدام‌یک از صفات زیر، از صفات نفسی است؟

- الف) حیات الهی
ب) علم الهی
ج) قدرت الهی
د) رزاقیت

۵۰- علم و قدرت الهی از صفات است.

- الف) نفسی
ب) اضافی
ج) فعلی
د) سلبی

۵۱- آیه شریفه « الله لاله الا هو الحی القیوم » بیانگر کدام صفت الهی است؟

- الف) علم
ب) قدرت
ج) حیات الهی
د) اراده

۵۲- حکمت خدا اقتضاء می‌کند که مرگ پایان زندگی نباشد زیرا

- الف) انسان ظرفیت جاودانه زیستن را دارد.
ب) انسان می‌خواهد به کمال برسد.
ج) پیامبران بیم دهنده و بشارت دهنده‌اند.
د) انسان می‌خواهد جبران مافات کند.

پاسخنامه:

سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ
۱	د	۲۷	الف	۱۴	د	۴۰	الف
۲	ب	۲۸	ج	۱۵	د	۴۱	ج
۳	ج	۲۹	ج	۱۶	ج	۴۲	ب
۴	ب	۳۰	ب	۱۷	د	۴۳	د
۵	ب	۳۱	ب	۱۸	د	۴۴	الف
۶	ج	۳۲	الف	۱۹	ب	۴۵	الف
۷	ج	۳۳	ب	۲۰	ب	۴۶	ج
۸	ب	۳۴	ب	۲۱	ج	۴۷	د
۹	ب	۳۵	الف	۲۲	ب	۴۸	الف
۱۰	ب	۳۶	الف	۲۳	ب	۴۹	الف
۱۱	د	۳۷	ب	۲۴	ج	۵۰	ب
۱۲	الف	۳۸	ج	۲۵	ج	۵۱	ج
۱۳	ب	۳۹	ب	۲۶	ب	۵۲	الف